fejn il-ħabib tiegħi Giovanni Rossi kellu l-librerija tiegħu. Din it-triq kienet ħerba waħda. Staqsejt għal Giovanni. *Miet? Għadu ħaj? Iftaqar iżjed milli kien?* Nistaqsi minn hawn u minn hemm fl-aħħar sibtu. Kien tilef kollox, barra minn ħajtu. Malli rani għarafni, għannaqni u biesni. Għajnejja ma setgħux jinqalgħu mil-libsa li kellu fuqu. Iva, għaraftha. Dik kienet il-libsa tiegħi; il-libsa li kont bgħatt ma' ħwejjeġ oħra. Għaraftha mit-tiżrit li kellha ma' dwar il-buttuni. Għaraftha sewwa. Ma nafx infisser x'ħassejt ġo fija. Lil Giovanni ma għidtlu xejn. Bżajt li numiljah bla ma xtaqt. U jibki u jolfoq huwa fissirli dak li kienet għaddiet minnu Firenze — Belt Twelidu.

ĠMIEL IL-ĦOLQIEN

Ta' JOSEPH SCIBERRAS

Taħt sema sabiħ mingħajr nikta
jitbissem sikwit il-ħolqien
u jferraħ il qalbna bil-ħemda,
bil-fwejjaħ u l-lwien.

Ipaxxi 'l ħarsitna bil-qċaċet,
miksija bis-Silġ, ta' l-għoljiet,
bil-ħdura tas-siġar, bil-ħxejjex,
bil-ward fil-mixtliet.

U l-għanja ta' qalbu jsemmagħna
miġbura fuq fomm ta' għasfur,
u fl-ilma li jgelgel bil-ħeffa
mill-għolja għal ġol-bur.

Ifawwar bil-ħajja li tbaqbaq
fl-imsaġar, fil-baħar, fl-għerien,
f'kull bejta, fix-xquq ġol-muntanji,
fid-djar, f'kullimkien.

Jiddandan kuljum, kull filgħodu,
bil-qtari tan-nida safjin,
ileqqu kotrana, fl-imrieżaq
tax-xemx maqbudin.

U jgħum ta' sikwit tul il-ljieli
tal-qamar fid-dija fiddiena
għar-rxiex tad-dawl sbejjaħ li jroxxu
il-kwiekeb dehbiena.

IL-BANDIERA

Essay ta' KARMENU ELLUL GALEA

Biċċa ċarruta jew drapp, bi ftit jew b'ħafna lwien, meta mhux ukoll kollha ta' lewn wieħed. Ħafna drabi nilmħu wkoll fiha disinji jew simboli li jkunu jfissru t-tali ħaġa, żmien jew inkella xi ġrajja. Min jaf kemm studji saru u kemm nies ħabblu moħħom biex sawru u fasslu l-ilwien, il-kif u l-għala tal-bandiera li għalihom kienet tfisser l-istess ħajja tagħhom. Kemm enerġija u żmien inħlew, għadhom iħabblu l-imħuħ, u naħseb li jibqgħu biex bandiera tidher sabiħa, u fuq kollox bi storja u tifsir ta' din jew dik il-ħaġa.

U jtikx tassew li tidħak li tara rġiel daqs hawn u ta' l-affari tagħhom imġennin wara din jew dik il-bandiera! Tara oħrajn mitlufin wara dan jew dak il-lewn. Xi wħud saħansitra waslu biex jiġu fl-idejn u jitilfu l-ħbiberija ta' bejniethom minħabba din l-imbierka ta' bandiera. L-anqas li kienet xi ħaġa mitqilha deheb ma tasal biex tara dan il-ġenn, imħabba, għożża u bluha għal biċċa ċarruta bi lwien jew mhux ukoll b'qabda tiċpis ta' żebgħat li minn xi daqqiet ma tistax tifhem xi jfissru. U biex tagħqad, meta tkun qadima tgħidx kemm u kif, u mżarta minn hawn u minn hemm, kemm tkun ta' siwi u kemm għajnejn jogħxew u jitkabbru biha.

It-Taljani nismagħhom igħidu li "bandiera vecchia è l'onore del capitano". U kemm dan hu minnu narawh fl-istess pajjiżna u rħula u bliet ta' artijiet barranin. Inżuru l-mużej ta' dawn, u f'naħa jew oħra, jekk mhux ukoll f'post l-iżjed li jidher u xieraq, għandek issib qabda żagarelli, biex ma ngħidx ukoll ħjut, li fuqhom il-gwida jaħli ħafna ħin biex ifissirlek il-ġrajja tagħhom. Induru ftit il-każini tal-baned jew dawk tal-football li għandna mxerrda ma' l-erbat irjieħ ta' dawn il-gżejjer, u aqtagħli għonqi b'sikkina jekk fi gwarniċ mill-iżjed wiesa' u mill-isbaħ, ma ssibx xi bandiera, stendard jew bandalora li jkunu jgħoddu min jaf . . . min jaf . . . kemm snin! . . .

Mhux darba u tnejn fit-toroq tagħna waqt xi marċ tal-festa nilmħu xi stendard imkebbeb — li jekk tipprova tiftħu jsir trietaq — imma jkun hemm biex juri s-solennità u l-ġieh ta' min ikun qiegħed jieħu sehem. Jista' jkun ukoll hemm biex juri l-kobor ta' dik l-okkażjoni.

Minkejja dan kollu, il-bandiera nistħajjilha li hija x-xbieha tan-nazzjon. Hija l-ideal li fuqu twaqqfu u jimxu dan il-każin, dik il-għaqda, dan il-partit. Hi wkoll l-isem, imma minflok bl-ittri, muri u mfisser bit-tqassim ta' l-ilwien jew b'xi disinji jonkella figuri. Ara x'bandiera hi u malajr tintebaħ x'nazzjon jew għaqda hi. Għal bandiera ċċarċar u ġera d-demm, nies marru l-ħabs, u oħrajn sfaw vittmi.